

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

250639

ปัจจัยทำนายคุณภาพชีวิตของผู้ติดสุราชาวไทย

อภิศักดิ์ วิทยานุกุลลักษณ์

ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง วิทยาศาสตร์การแพทย์คลินิก
สาขาวิชาจิตเวชศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มีนาคม 2555

250639

ปัจจัยทำนายคุณภาพชีวิตของผู้ติดสุราชาวไทย

อภิศักดิ์ วิทยานุกูลลักษณ์

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง

วิทยาศาสตร์การแพทย์คลินิก

สาขาวิชาจิตเวชศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มีนาคม 2555

ปัจจัยทำนายคุณภาพชีวิตของผู้ติดสุราชาวไทย

อภิศักดิ์ วิทยานุกุลลักษณ์

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง วิทยาศาสตร์การแพทย์คลินิก
สาขาวิชาจิตเวชศาสตร์

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

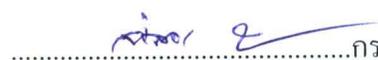
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

.....ประธานกรรมการ

.....

รศ.นพ.ชวพันธ์ ชาญศิลป์

ผศ.พญ.สุรินทร์พร ลิขิตเสถียร

.....กรรมการ

ศ.เกียรติคุณ นพ. จำลอง ดิษยวณิช

.....กรรมการ

รศ.นพ. วุฒิชัย บุญยอนฤธิ์

15 มีนาคม 2555

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือจาก ศาสตราจารย์นายแพทย์มานิต ศรีสุรภานนท์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์แพทย์หญิงสุรินทร์พร ลิขิตเสถียร ที่ปรึกษางานวิจัย ผู้ซึ่งกรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา และตรวจแก้ไขงานงานวิจัยครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์แพทย์หญิงศิริจิต สุทธจิตต์ ผู้ซึ่งให้คำแนะนำด้านการใช้สถิติ และ ขั้นตอนการเขียนรายงานการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์นายแพทย์ปิยะวัฒน์ เด่นดำรงกุล จิตแพทย์ประจำ โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช กรมแพทย์ทหารอากาศ ผู้ซึ่งช่วยเหลือทางด้าน การคำนวณทางสถิติ และข้อแนะนำในการทำวิจัยฉบับนี้ในหลายด้าน

ขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่ทุกท่าน ศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดเชียงใหม่และโรงพยาบาลสวนปรุง ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการเก็บข้อมูลข้อมูล และการวางแผนในการดำเนินการวิจัย รวมไปถึงการช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลของงานวิจัยนี้

ขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่ธุรการ ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทุกท่าน และเจ้าหน้าที่บุคลากรอื่นๆ ทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้งานวิจัยนี้ให้สำเร็จได้อย่างดี

ขอขอบพระคุณแพทย์ประจำบ้านภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทุกท่านที่เป็นกำลังใจและสนับสนุนเสมอมา สุดท้ายนี้หากมีสิ่งใดขาดตกบกพร่องหรือผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขอภัยเป็นอย่างสูงในข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดนั้น และผู้เขียนหวังว่างานวิจัยนี้คงมีประโยชน์บ้างไม่มากนักน้อยสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นประโยชน์ใช้ต่อยอดเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการดูแลรักษาผู้ป่วยต่อไป

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ

ปัจจัยทำนายคุณภาพชีวิตของผู้ติดสุราชาวไทย

ผู้เขียน

นายอภิศักดิ์ วิทยานุกุลลักษณ์

ปริญญา

ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง วิทยาศาสตร์การแพทย์
คลินิก (จิตเวชศาสตร์)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์แพทย์หญิงสุรินทร์พร ลิขิตเสถียร

บทคัดย่อ

250639

วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตและปัจจัยทำนายคุณภาพชีวิตของผู้ติดสุราชาวไทย

วัสดุและวิธีการ : เป็นการศึกษาแบบ cross-sectional clinical base study เก็บข้อมูลจากผู้ป่วยในหอผู้ป่วยของศูนย์บำบัดรักษาเสพติดและโรงพยาบาลสวนปรุง ยืนยันการวินิจฉัยโดย การใช้เครื่องมือ the Mini International Neuropsychiatric Interview (MINI), version 5 ปริมาณของการบริโภคสุราและแบบแผนการดื่มถูกประเมินโดยใช้ the Timeline Follow-Back Chart และใช้เพื่อนำมาคำนวณเป็นผลลัพธ์ของการดื่ม 4ประการคือ จำนวนดื่มมาตรฐานต่อวัน จำนวนดื่มมาตรฐานต่อวันที่ดื่ม ร้อยละของวันที่ดื่ม และร้อยละของวันที่ดื่มหนัก ใช้เครื่องมือ AUDIT เพื่อประเมินความรุนแรงของปัญหาจากการดื่ม ค่าคุณภาพชีวิตจะถูกประเมินโดยใช้ The RAND SF-36 ซึ่งเป็นเครื่องมือมาตรฐาน แบ่งเป็น 2 ด้านคือคุณภาพชีวิตด้านกายภาพและด้านจิตใจ ใช้สถิติวิเคราะห์แบบ stepwise multiple linear regression เพื่อหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษา : ผู้เข้าร่วมวิจัยเป็นเพศชายจำนวน 104 คน ค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) ของคุณภาพชีวิตด้านกายภาพและจิตใจคือ 74.7 (13.6) และ 65.3(19.6) ตามลำดับ จากการวิเคราะห์โดยใช้สถิติวิธี stepwise multiple linear regression พบว่า ร้อยละของวันที่ดื่มหนัก ($\beta=-0.20$) เป็นปัจจัยทำนายคุณภาพชีวิตด้านกายภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (adjusted $R^2=0.13$, $p<0.01$). และพบว่า เครื่องมือ AUDIT ($\beta=-0.70$) และร้อยละของวันที่ดื่มหนัก ($\beta=-0.18$) เป็นปัจจัยทำนายคุณภาพชีวิตด้านจิตใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (adjusted $R^2=0.06$, $p<0.01$)

สรุป : ร้อยละของวันที่ดื่มหนักเป็นปัจจัยทำนายคุณภาพชีวิตด้านกายภาพและจิตใจของผู้ติดสุราชาวไทย ส่วนความรุนแรงของปัญหาที่เกิดจากการดื่มสุราเป็นปัจจัยทำนายคุณภาพชีวิตด้านจิตใจของผู้ติดสุราชาวไทย

คำสำคัญ : ปัจจัยทำนาย , คุณภาพชีวิต , ผู้ติดสุรา , SF 36

Independent Study Title	Predictors of Quality of Life in Thai Patients with Alcoholism
Author	Mr. Apisak Wittayanookulluk
Degree	Higher Graduate Diploma in Clinical Sciences (Psychiatry)
Independent Study Advisor	Asst. Prof. Surinporn Likhitsathian, M.D

Abstract

250639

Objective : This study aimed to examine the predictors of quality of life in Thai patients with alcoholism who seek treatment from tertiary care settings.

Materials and methods : This cross-sectional clinical base study was conducted in the inpatient units of the Chiang Mai Drug Dependence Treatment Center and the Suanprung Psychiatric Hospital, Chiang Mai, Thailand. Participants were adults with DSM-IV alcohol dependence, confirmed by using the Mini International Neuropsychiatric Interview (MINI), version 5. Amount of alcohol consumption and drinking pattern were assessed by using the Timeline Follow-Back Chart and used for the calculation of four drinking outcomes, including drink/day, drink/drinking days, percentage of drinking days and percentage of heavy drinking days. The AUDIT scale was used to measure the severity of drinking-related problems. The RAND SF-36 scale was used to determine the quality of life. Physical and mental component scores of the RAND SF-36 were computed, and multiple linear regression analysis were used.

Results : A total of 104 patients, all were males, participated in this study. Their mean (SD) of the RAND SF-36 physical and mental health scores were 74.7(13.6) and 65.3(19.6), respectively. Univariate analyses found that the percentage of drinking days, drink/day, the AUDIT score, and percentage of heavy drinking days were significantly correlated with both RAND SF-36 physical health and mental health score. The stepwise multiple linear regression model revealed that the percent of heavy drinking days ($\beta=-0.20$) was a significant predictor of the RAND SF-36 physical health score (adjusted $R^2=0.13$, $p<0.01$). The AUDIT ($\beta=-0.70$) and the percent of heavy

250639

drinking days ($\beta=-0.18$) were significant predictors of the RAND SF-36 mental health score (adjusted $R^2=0.06$, $p<0.01$).

Conclusion: percent of heavy drinking days is a predictor of physical and mental health-related quality of life among Thai patients with alcoholism. In addition, the severity of drinking-related problems, as measured by the AUDIT, is a predictor of mental health-related quality of life.

Keywords: predictors, quality of life, Thai, alcohol dependence ,alcoholism

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	5
ความรู้เกี่ยวกับการติดสุรา	7
ความรู้เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต	36
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
รูปแบบการวิจัย	42
การเก็บรวบรวมข้อมูล	45
ขั้นตอนการดำเนินงาน	47
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานและผลการศึกษาแบบวัดเชิงพรรณนา	50
ตอนที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างค่าคุณภาพชีวิตทางกาย กับปัจจัยพื้นฐาน และผลลัพธ์ของการดื่ม	54
ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างค่าคุณภาพชีวิตทางจิตใจ กับปัจจัยพื้นฐาน และผลลัพธ์ของการดื่ม	56
ตอนที่ 4 ผลการศึกษาเชิงพรรณนาของค่าคุณภาพชีวิต	58
บทที่ 5 บทวิจารณ์ ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะ	
วิจารณ์	62
ข้อจำกัดข้อเสนอแนะ	68

บทที่ 6 สรุป		70
บรรณานุกรม		72
ภาคผนวก		76
ภาคผนวก ก	เอกสารรับรองจริยธรรมจากงานวิจัยหลัก	
ภาคผนวก ข	หนังสือแสดงความยินยอมการเข้าร่วมในโครงการวิจัย	
ภาคผนวก ค	แบบสอบถามวิจัย	
ประวัติผู้เขียน		96

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน และผลการศึกษาแบบวัดเชิงพรรณนา (Demographic data)	51
ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโรคร่วมทางกายของกลุ่มตัวอย่าง	52
ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโรคร่วมทางจิต ชนิดของเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์และสถานภาพสมรสของกลุ่มตัวอย่าง	53
ตารางที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานและปัจจัยทางคลินิก กับค่าคุณภาพชีวิตในด้านสุขภาพกาย	54
ตารางที่ 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานและปัจจัยทางคลินิก กับค่าคุณภาพชีวิตในด้านสุขภาพกาย	55
ตารางที่ 6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานและปัจจัยทางคลินิก กับค่าคุณภาพชีวิตในด้านสุขภาพจิต	56
ตารางที่ 7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานและปัจจัยทางคลินิก กับค่าคุณภาพชีวิตในด้านสุขภาพจิต	58
ตารางที่ 8 แสดงค่าคะแนนคุณภาพชีวิต RAND SF-36 จำแนกเป็นด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิตและด้านย่อยของสุขภาพกายและจิต	59
ตารางที่ 9 แสดงปัจจัยทำนายคุณภาพชีวิตทางสุขภาพกายของผู้ติดสุรา โดยการวิเคราะห์ทางสถิติชนิดด้วย stepwise multiple regression analysis	60
ตารางที่ 10 แสดงปัจจัยทำนายคุณภาพชีวิตทางด้านสุขภาพจิตของผู้ติดสุรา โดยการวิเคราะห์ทางสถิติชนิดด้วย stepwise multiple regression analysis	61